

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВОДНОГО ГОСПОДАРСТВА ТА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту

06-05-164S

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

АТЕСТАЦІЙНИЙ ЕКЗАМЕН

Шифр за ОП

ФП14

SYLABUS

CERTIFICATION EXAM

Code in Educational Program

Освітній рівень:
бакалаврський (перший)

Educational level:
bachelor (first)

Галузь знань
Соціальні і поведінкові науки

05

Fields of knowledge
Social and behavioural sciences

Спеціальність
Економіка

051

Speciality
Economy

Освітня програма:
Управління персоналом і економіка праці

Educational Program:
HR management and labour economics

РІВНЕ - 2023

Силабус навчальної дисципліни «Атестаційний екзаме́н» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня, які навчаються за спеціальністю 051 «Економіка», освітньо-професійною програмою «Управління персоналом і економіка праці». Рівне. НУВГП. 2023. 14 стор.

ОПП на сайті університету: <https://ep3.nuwm.edu.ua/20893/>

Розробники силабусу: Міщук Г.Ю., доктор економічних наук, професор; Мазур Н.О., кандидат економічних наук, доцент; Юрчик Г.М., кандидат економічних наук, доцент; Самолюк Н.М., кандидат економічних наук, доцент.

Силабус схвалений на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “31”серпня 2023 року

Завідувач кафедри: Міщук Галина Юрїївна, доктор економічних наук,
професор.

Керівник освітньої програми: Юрчик Г.М., кандидат економічних наук,
доцент кафедри трудових ресурсів і підприємництва

Схвалено науково-методичною радою з якості ННІ
Протокол № 1 від “31”серпня 2023 року

Голова науково-методичної ради з якості ННІ: Н.Е. Ковшун, д.е.н., професор
Попередня версія силабусу відсутня.

© Міщук Г.Ю., Самолук Н.М.,
Мазур Н.О., Юрчик Г.М., 2023
© НУВГП, 2023

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ	
Навчально-науковий інститут	Економіки і менеджменту
Ступінь вищої освіти	бакалавр
Освітня програма	Управління персоналом і економіка праці
Спеціальність	051 Економіка
Рік навчання, семестр	4,8 (денна форма); 5,10 (заочна форма)
Кількість кредитів / годин	1,5 / 45
Лекції:	•
Практичні заняття:	•
Самостійна робота:	45 год.
Курсова робота:	ні
Форма навчання	денна, заочна
Форма підсумкового контролю	екзамен
Мова викладання	українська
ІНФОРМАЦІЯ ПРО РОЗРОБНИКІВ	
	Міщук Галина Юрїївна, д.е.н., професор, завідувач кафедри трудових ресурсів і підприємництва

Вікіситет

<http://surl.li/eqnhq>

ORCID

<https://orcid.org/0000-0003-4520-3189>

Як комунікувати

h.y.mischuk@nuwm.edu.ua

Актуальні оголошення на сторінці дисципліни на навчальній платформі MOODLE

Вікіситет

http://wiki.nuwm.edu.ua/index.php/Мазур_Наталія_Олексіївна

ORCID

<https://orcid.org/0000-0001-8673-5873>

Як комунікувати

n.o.mazur@nuwm.edu.ua Актуальні оголошення на сторінці дисципліни в системі MOODLE

Вікіситет

<https://cutt.ly/I9Wx5FF>

ORCID

<http://orcid.org/0000-0003-1013-6940>

Як комунікувати

g.m.urchik@nuwm.edu.ua

<https://www.facebook.com/urchikgalua/>
+38098-408-9069

Актуальні оголошення на сторінці дисципліни на навчальній платформі MOODLE

Самоліук Наталія Миколаївна, к.е.н., доцент кафедри трудових ресурсів і підприємництва

Вікіситет	http://surl.li/jxtbs
ORCID	http://orcid.org/0000-0001-8693-8558
Як комунікувати	n.m.samoliuk@nuwm.edu.ua +38097-888-9440 Актуальні оголошення на сторінці дисципліни на навчальній платформі MOODLE

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

Метою освітнього компоненту «Атестаційний екзамен» є комплексна перевірка теоретичної та практичної фахової підготовки здобувачів-випускників з метою встановлення відповідності їх кваліфікаційного рівня вимогам стандарту вищої освіти та освітньо-професійній програмі; прийняття рішення про присудження освітнього рівня бакалавра із присвоєнням кваліфікації «бакалавр з економіки».

Посилання на розміщення навчальної дисципліни на навчальній платформі Moodle

<https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=2512>

Компетентності

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в економічній сфері, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки.

Загальні компетентності

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК11. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК14. Здатність виявляти ініціативу, підприємливість та відповідальність.

Спеціальні компетентності

СК1. Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях.

СК2. Здатність здійснювати професійну діяльність у відповідності з чинними нормативними та правовими актами.

СК4. Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати.

СК5. Розуміння особливостей сучасної світової та національної економіки, їх інституційної структури, обґрунтування напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.

СК11. Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію.

СК12. Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.

СК14. Здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.

СК17. Навики аналізу, планування, організації, розвитку та мотивування ефективного використання потенціалу людських ресурсів на мікро- та макрорівнях.

Програмні результати навчання

ПРН-3. Знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки.

ПРН-4. Розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем.

ПРН-5. Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).

ПРН-9. Усвідомлювати основні особливості сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.

ПРН-10. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.

ПРН-11. Вміти аналізувати процеси державного та ринкового регулювання соціально-економічних і трудових відносин.

ПРН-12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПРН-13. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники.

ПРН-16. Вміти використовувати дані, надавати аргументацію, критично оцінювати логіку та формувати висновки з наукових та аналітичних текстів з економіки.

ПРН-18. Використовувати нормативні та правові акти, що регламентують професійну діяльність.

ПРН-21. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

ПРН-25. Демонструвати ініціативність, підприємливість та відповідальність.

ПРН-28. Здатність вирішувати управлінські завдання щодо планування, організації, розвитку та мотивуванням ефективного використання потенціалу людських ресурсів у мікро- та макроекономічних системах.

Структура та зміст освітнього компонента

Атестаційний екзамен передбачає виконання комплексу атестаційних завдань. Засобами оцінювання рівня досягнення результатів навчання та сформованості програмних компетентностей є: теоретичні та практичні завдання з наступних навчальних дисциплін: «Економіка праці», «Мотивування персоналу», «Управління персоналом», «Ринок праці», дисципліни загальноекономічної підготовки («Основи економіки», «Аналіз економічної діяльності»).

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН, ЯКІ ВХОДЯТЬ ДО АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

Навчальна дисципліна «Економіка праці»

Тема 1. Праця як провідний чинник економічної діяльності

Сутність і характер праці. Предмети, засоби та суб'єкти праці. Роботодавець і найманий працівник як основні суб'єкти трудових відносин. Основні категорії працівників підприємства.

Тема 2. Організація праці

Поняття і основні складові організації праці. Завдання організації праці на різних рівнях управління.

Тема 3. Організація робочих місць

Поняття та класифікація робочих місць. Організація робочих місць (оснащення робочого місця засобами і предметами праці, планування робочих місць, обслуговування робочих місць). Атестація робочих місць.

Тема 3. Колективно-договірне регулювання трудових відносин

Поняття і сторони соціально-трудова відносин. Основні типи соціально-трудова відносин. Поняття соціального партнерства. Особливості реалізації соціального партнерства в Україні на основі колективно-договірного регулювання трудових відносин. Рівні укладання колективних договорів і угод.

Тема 4. Робочий час працівника

Поняття робочого часу. Законодавче регулювання тривалості робочого часу. Надурочні роботи. Час відпочинку (перерви, вихідні дні, святкові й неробочі дні, відпустки). Облік робочого часу.

Тема 5. Нормування праці

Поняття і призначення нормування праці, об'єкти нормування праці. Основні види норм праці. Сумарні та аналітичні методи нормування праці.

Тема 6. Продуктивність праці

Поняття продуктивності праці. Показники продуктивності праці. Методи вимірювання продуктивності праці. Фактори та резерви зростання продуктивності праці.

Тема 7. Доходи працездатного населення

Поняття працездатного і економічно активного населення. Споживчий бюджет і його складові. Поняття грошових і натуральних, загальних і чистих, номінальних і реальних доходів населення.

Державне регулювання доходів і споживання населення (прожитковий мінімум, споживчий кошук тощо).

Тема 8. Тарифна система оплати праці

Сутність заробітної плати як економічної категорії, елемента ринку праці, винагороди і доходу працівника, витрат роботодавця. Тарифна система оплати праці та її основні складові: тарифна ставка, посадовий оклад, тарифна сітка, схеми посадових окладів, тарифно-кваліфікаційні характеристики працівників (ДКХП). Тарифний коефіцієнт і тарифний діапазон. Традиційні тарифні системи оплати праці (в межах почасової і відрядної форм заробітної плати).

Тема 9. Державне регулювання заробітної плати.

Порядок виплати заробітної плати працівникам. Мінімальна заробітна плата та інші державні гарантії в оплаті праці працівників. Оподаткування заробітної плати. Порядок виплати заробітної плати працівникам підприємства. Функції заробітної плати. Принципи організації оплати праці.

Навчальна дисципліна «Мотивування персоналу»

Тема 1. Мотивування персоналу: основні поняття

Тлумачення та взаємозв'язок понять «потреба», «мотив», «стимул». Класифікація потреб за різними ознаками. Класифікація стимулів за різними ознаками. Особливості мотивації як системи і як процесу.

Тема 2. Змістовні теорії мотивації

Загальна характеристика змістовних теорій мотивації. Ієрархія потреб А. Маслоу. Теорія набутих потреб Д. Мак-Клелланда.

Тема 3. Процесійні теорії мотивації

Загальна характеристика процесійних теорій мотивації. Теорія очікувань А.Врума. Теорія справедливості С.Адамса.

Тема 4. Тарифна система оплати праці в мотивуванні персоналу: традиційний і альтернативні підходи

Тарифна система оплати праці та її складові. Традиційний підхід до побудови тарифної системи. Гнучкий тариф. Плаваючий оклад. Вилкова модель оплати праці. Особливості запровадження єдиної тарифної сітки.

Тема 5. Доплати і надбавки до тарифних ставок і посадових окладів

Сутність доплат і надбавок до тарифних ставок і посадових окладів та їх відмінність від тарифу. Види доплат і надбавок. Диференціація доплат і надбавок до тарифних ставок і посадових окладів залежно від сфери трудової діяльності.

Тема 6. Мотивуюча роль систем оплати праці

Традиційні тарифні системи оплати праці (в межах почасової і відрядної форм заробітної плати). Комісійна оплата праці.

Тема 7. Преміювання працівників

Умови і показники преміювання. Індивідуальне та колективне преміювання працівників. Особливості вибору умов і показників преміювання для різних категорій персоналу.

Навчальна дисципліна «Управління персоналом»

Тема 1. Основні аспекти управління персоналом

Сутність та класифікація персоналу. Структура персоналу. Управління персоналом як складова загальної системи управління організацією. Функції та методи управління персоналом.

Тема 2. Стратегія і політика управління персоналом

Суть стратегії та політики управління персоналом (кадрової політики). Завдання та напрями кадрової політики. Види кадрової політики.

Тема 3. Служби управління персоналом і кадрове діловодство

Організаційна структура і штати служб управління персоналом. Кваліфікаційні вимоги до працівників служб управління персоналом. Напрямки діяльності служб управління персоналом. Основна кадрова документація.

Тема 4. Аналіз та планування персоналу

Аналіз чисельності, структури та якості персоналу. Чинники зміни потреби в персоналі. Види планів з питань персоналу. Методи планування чисельності персоналу.

Тема 5. Організація професійного набору та найм персоналу

Розроблення вимог до кандидатів на вакантні посади. Види джерел набору персоналу. Методи відбору персоналу. Оформлення найму працівника.

Тема 6. Адаптація персоналу

Поняття, види та етапи адаптації персоналу. Виробнича адаптація працівників. Управління адаптацією персоналу.

Тема 6. Управління механічним рухом (мобільністю) персоналу

Рух персоналу та його види. Причини та фактори звільнення персоналу. . Витрати та втрати пов'язанні з плинністю персоналу. Аутплейсмент. Облік і звітність в управлінні рухом персоналу.

Тема 7. Управління розвитком персоналу

Сутність та складові процесу розвитку персоналу. Організаційні форми навчання працівників. Коучинг. Витрати на професійне навчання персоналу.

Тема 8. Управління трудовими процесами

Регулювання трудової діяльності персоналу. Облік результатів праці. Організація і планування трудових процесів. Методи вимірювання і планування продуктивності праці.

Тема 9. Управління робочим часом

Законодавче регулювання робочого часу і часу відпочинку. Гнучкі режими роботи. Особливості праці за ненормованого робочого дня.

Тема 10. Управління охороною і безпекою праці персоналу

Поняття умов, охорони та безпеки праці. Класифікація умов праці. Оцінювання умов праці на виробництві. Планування роботи з покращення умов та охорони праці. Навчання з охорони праці.

Тема 11. Оцінювання персоналу

Сутність та основні етапи процесу оцінювання персоналу. Методи оцінювання персоналу. Атестація працівників.

Тема 12. Мотивація персоналу та управління витратами на персонал

Сутність мотивації персоналу. Матеріальні та соціально - психологічні методи стимулювання. Заохочувальні системи колективної та індивідуальної оплати праці. Облік та аналіз витрат на управління персоналом.

Навчальна дисципліна «Ринок праці»

Тема 1. Ринок праці в соціально-економічній системі

Сутність, умови виникнення та значимість ринку праці. Функції ринку праці.

Тема 2. Складові та механізм функціонування ринку праці

Складові ринку праці. Товар на ринку праці. Попит та пропозиція на ринку праці. Механізм взаємодії суб'єктів ринку праці.

Тема 3. Сегменти та види ринку праці

Сегментаційний підхід до вивчення ринку праці. Внутрішній та зовнішній ринок праці. Ринок праці обмеженої та необмеженої конкуренції. Гнучкість та жорсткість ринку праці. Первинний та вторинний ринок праці. Загальний та фіксований ринок праці.

Тема 4. Індивідуальна пропозиція на ринку праці

Сутність індивідуальної пропозиції на ринку праці. Теорія вибору на ринку праці. Ефект доходу та заміщення в індивідуальному пропонуванні праці. Пропонування якості та інтенсивності праці. Пропонування якості та інтенсивності праці.

Тема 5. Сукупна пропозиція на ринку праці

Сутність та крива сукупної пропозиції на ринку праці. Джерела формування сукупної пропозиції праці. Закон та фактори пропозиції праці. Сегментація пропозиції праці. Напрями впливу на сукупну пропозицію праці.

Тема 6. Індивідуальний та сукупний попит на ринку праці

Сутність та крива індивідуального попиту на працю. Фактори формування попиту на працю. Ефекти доходу та заміщення. Сукупний попит на ринку праці. Еластичність попиту на працю. HR-маркетинг та формування бренду роботодавця на ринку праці.

Тема 7. Ціна та вартість робочої сили

Заробітна плата як ціна робочої сили на ринку праці. Вартість робочої сили.

Тема 8. Зайнятість населення як форма відповідності попиту та пропозиції праці

Сутність та значимість зайнятості. Методологічно-правові особливості визначення категорій зайнятого населення. Форми та структура зайнятості.

Тема 9. Безробіття як форма незадоволеної пропозиції праці

Соціально-економічна сутність та наслідки безробіття. Види та причини безробіття. Макроекономічні аспекти безробіття.

Тема 10. Інфраструктура та аналіз ринку праці

Сутність, складові та функції інфраструктури ринку праці. Статистичні показники для аналізу ринку праці.

Тема 11. Механізм державного регулювання ринку праці

Механізм державного регулювання ринку праці. Адміністративно-правові інструменти регулювання ринку праці. Організаційно-економічні інструменти регулювання ринку праці в системі ДСЗ. Організаційно-економічні інструменти регулювання ринку праці як складові макроекономічної політики. Соціально-психологічні інструменти регулювання ринку праці.

Навчальні дисципліни загальноекономічної підготовки **Навчальна дисципліна «Основи економіки»**

Тема 1. Економіка: сутність, методи, функції

Сутність економіки та історичний процес становлення економічної науки. Функції та методи економічної науки.

Тема 2. Економічна система

Зміст та структура економічної системи. Типи економічних систем.

Тема 3. Економічні потреби та інтереси

Економічні потреби. Закон зростання потреб. Економічні інтереси. Економічні суперечності.

Тема 4. Економічні відносини власності

Власність в системі економічних відносин. Види та форми власності.

Тема 5. Суспільне виробництво: зміст, форми та ресурсне забезпечення

Сутність виробництва. Фактори виробництва. Межа виробничих можливостей. Проблема економічного вибору. Форми організації та сфери суспільного виробництва. Ефективність виробництва.

Тема 6. Товар та його вартість. Грошові відносини

Товар і його властивості. Гроші в системі товарних відносин. Види грошей. Інфляція.

Тема 7. Ринок та ринкові економічні відносини

Суть, функції, види та інфраструктура ринку. Попит. Закон та фактори формування попиту. Пропозиція. Закон та фактори формування пропозиції. Ринкова рівновага. Еластичність попиту та пропозиції.

Тема 8. Конкуренція в ринковій економіці

Суть, умови та риси конкуренції. Види конкуренції. Види монополій. Антимонопольне регулювання.

Тема 9. Підприємництво в ринковій економіці. Капітал підприємства

Суть та види підприємництва. Суб'єкти та правові форми підприємництва. Сутність капіталу. Процес створення вартості та доданої вартості. Класифікація капіталу підприємства. Кругообіг та обіг капіталу підприємства.

Тема 10. Витрати та прибуток підприємства

Сутність витрат та їх класифікація. Доходи та прибуток підприємства. Норма прибутку і рентабельність. Чинники максимізації прибутку.

Тема 11. Робоча сила та заробітна плата у підприємницькій діяльності

Робоча сила як товар. Персонал підприємства. Заробітна плата: суть та основні форми. Номінальна та реальна заробітна плата.

Тема 12. Суспільне відтворення

Суспільне відтворення і сукупний суспільний продукт. Національний дохід, його розподіл та перерозподіл. Національне багатство.

Тема 13. Економічне зростання та циклічний характер суспільного відтворення

Сутність, типи та фактори економічного зростання. Економічні цикли. Економічні кризи.

Навчальна дисципліна «Аналіз економічної діяльності»

Тема 1. Сутність та організаційні засади аналізу діяльності організації

Основні поняття економічного аналізу. Система аналітичних показників. Види економічного аналізу. Організація та інформаційне забезпечення аналізу господарської діяльності організації.

Тема 2. Методи економічного аналізу

Метод та методика аналізу діяльності організації. Класифікація методів економічного аналізу. Традиційні способи економічного аналізу. Загальна характеристика спеціальних методів аналізу діяльності та бізнес-середовища організації.

Тема 3. Методика факторного аналізу економічної діяльності

Використання в економічному аналізі методів детермінованого та стохастичного факторного аналізу. Алгоритм факторного аналізу, види факторних моделей. Основні прийоми детермінованого аналізу: спосіб ланцюгових підстановок, абсолютних та відносних різниць, індексний, інтегральний методи, метод логарифмування. Особливості застосування прийомів елімінування.

Тема 4. Аналіз праці в організації

Аналіз забезпеченості підприємства персоналом. Аналіз продуктивності праці. Аналіз використання фонду оплати праці. Аналіз впливу трудових чинників на обсяг виробленої продукції.

Тема 5. Аналіз необоротних активів підприємства

Завдання та джерела інформації для аналізу використання основних засобів. Аналіз забезпеченості підприємства основними засобами. Аналіз ефективності використання основних засобів. Аналіз нематеріальних активів підприємства.

Тема 6. Аналіз матеріальних ресурсів підприємства

Завдання та інформаційна база економічного аналізу матеріальних ресурсів. Аналіз забезпеченості підприємства матеріальними ресурсами. Аналіз ефективності використання матеріальних ресурсів.

Тема 7. Аналіз витрат підприємства на виробництво продукції (робіт, послуг)

Завдання та інформаційна база аналізу. Аналіз витрат діяльності підприємства. Аналіз операційних витрат діяльності.

Тема 8. Аналіз виробництва та реалізації продукції

Аналіз динаміки виробництва та реалізації продукції. Аналіз впливу факторів на зміну обсягів реалізованої продукції. Аналіз конкурентоспроможності продукції.

Тема 9. Аналіз фінансового стану підприємства.

Завдання та джерела інформації аналізу фінансового стану підприємства. Аналіз динаміки та структури майна підприємства. Аналіз оборотних коштів підприємства. Аналіз фінансової стійкості. Аналіз ліквідності підприємства. Методи діагностики фінансового стану та ймовірності банкрутства підприємства.

Тема 10. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства

Завдання та джерела інформації аналізу фінансових результатів підприємства. Склад доходів та витрат підприємства. Аналіз прибутку підприємства та рентабельності.

Перелік соціальних, «м'яких» навичок (soft skills)

Здатність логічно обґрунтовувати свою позицію, здатність до навчання та комунікації, навички письмового спілкування, налагоджувати контакти, вміння слухати і запитувати, формування власної думки та прийняття рішення, здатність до абстрактного та логічного мислення, аналізу та синтезу, вміння працювати з літературою та нормативно-правовими актами.

Форми та методи навчання

Самостійна робота здобувача вищої освіти; атестаційний екзамен; консультації членів екзаменаційної комісії.

Самостійна робота передбачає творче сприйняття й осмислення навчального, наукового та практичного матеріалу за змістом атестаційного екзамену. Самостійна робота складає 45 годин. Розподіл самостійної роботи: підготовка до атестаційного екзамену відповідно до Програми – 37 годин; консультація гаранта освітньої програми, викладачів членів екзаменаційної комісії – 8 годин.

Порядок та критерії оцінювання

Оцінювання здобувачів вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою відповідно до нижче наведеної таблиці.

Шкала оцінювання атестаційного екзамену

Сума балів	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	«відмінно»
82-89	B	«добре»
74-81	C	
65-73	D	«задовільно»
60-63	E	
35-59	FX	«незадовільно» з можливістю повторного складання
1-34	F	«незадовільно» з обов'язковим повторним вивченням

Здобувача вищої освіти, який за результатами атестації отримав незадовільну оцінку або не атестований з будь-яких причин, відраховують з Університету, як такого, що закінчив повний теоретичний і практичний курс навчання, але не пройшов атестації, з правом повторного проходження упродовж трьох років. Йому видають академічну довідку встановленого зразка. Повторний захист і повторне складання атестаційних екзаменів дозволяється тільки під час наступного терміну роботи атестаційної комісії протягом трьох років після закінчення університету. Повторне проведення атестації Здобувачів вищої освіти з метою підвищення оцінки не дозволяється. Якщо Здобувач вищої освіти не з'явився на засідання атестаційної комісії для складання екзамену, то у протоколі комісії відзначають, що він не атестований у зв'язку з неявкою на засідання атестаційної комісії.

Інформаційні ресурси

Нормативно-правові акти

1. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014р. № 1556-VII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
2. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017р. URL: <http://zakon5.rada.gov.Ua/laws/show/2145-19>.
3. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» від 29.04.2015 р. № 266. URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-%D0%BF#Text>.
4. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» від 23.11.2011р. № 1341. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF#Text>.
5. Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 01.06.2016р., № 600 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 21.12.2017 № 1648) URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/rekomendatsii-1648.pdf>
6. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG) URL: http://www.britishcouncil.org.ua/sites/default/files/standards-andguidelincs_for_qa_in_the_ehea_2015.pdf.
7. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 051 «Економіка» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 13.11.2018р., № 1244. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2021/07/28/051-Ekonomika-bakalavr.28.07-1.pdf>
8. Закон України «Про оплату праці» від 24.03.1995 р. № 108/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80#Text>
9. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 р. № 322-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>
10. Закон України «Про колективні договори і угоди» від 01.07.1993 р. № 3356-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3356-12#Text>
11. Закон України «Про прожитковий мінімум» від 15.07.1999 р. № 966-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/966-14#Text>
12. Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/a#Find>

Основна література

13. Аналіз господарської діяльності: навч. посібник / Ю.І.Клюс, М.А.Мельнік, Г.В.Пчелинська, І.В.Тацій. Северодонецьк: вид-во СНУ ім.В.Даля, 2021. 440 с.
14. Жук О. Управління людськими ресурсами : навч. посібник. Львів : Видавець ФОП Марченко Т. В., 2021. 338 с.
15. Менеджмент персоналу : навч. посіб. / За заг. ред. В. М. Данюка, В. М. Петюха. К.: КНЕУ, 2006. 398 с.
16. Крушельницька О. В., Мельничук Д.П. Управління персоналом : навчальний посібник. Видання друге, перероблене й доповнене. К., «Кондор», 2006. 308 с.
17. Самолук Н. М., Юрчик Г. М. Трудові договірні відносини: Навчальний посібник. Рівне : НУВГП, 2018. 341 с. URL: <https://ep3.nuwm.edu.ua/14017/>
18. Акулов М., Драбаніч А, Євась Т. Економіка праці та соціально-трудові відносини. Київ: Цент навчальної дітератури. 2019. 328с.
19. Безтелесна Л.І., Юрчик Г.М. Ринок праці: навч.посіб. Рівне. 2012. НУВГП, 270 с. URL: <https://ep3.nuwm.edu.ua/1868/>
20. Назарова Г.В. Економіка праці: навч. посіб. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. 330 с.
21. Волкова Н. А. Економічний аналіз: Навч. посібник. Волкова Н. А., Подвальна Н. Е., Семенова К. Д. Одеса: ППЦ «Белка». 2020. 240 с.
22. Міщук Г.Ю. Економічний аналіз: навч. посібник / Г.Ю. Міщук, Т.М. Джигар, О.О. Шишкіна. Рівне: НУВГП. 2017. 156 с.
23. Управління персоналом : підручник / [О. М. Шубалий, Н. Т. Рудь, А. І. Гордійчук, І. В. Шубала, М. І. Дзямулич, О. В. Потьомкіна, О. В. Середа]; за заг. ред. О. М. Шубалого. Луцьк: ІВВ Луцького НТУ. 2018. 404 с.
24. Управління персоналом : підручник / [В. М. Данюк, А. М. Колот, Г. С. Суков та ін.] ; за заг. та наук. ред. к.е.н., проф. В. М. Данюка. К.: КНЕУ; Краматорськ :

- НКМЗ. 2013. 666 с.
25. Сисун Г. Г., Джоші О. І. Нормування праці: навчально-методичний посібник. Рівне: НУВГП. 2011. 173 с.
  26. Економіка підприємства : підручник / під заг. ред. д.е.н., проф. Ковальської Л.Л. та проф. Кривов'язюка І.В. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2020. 620 с.
  27. Економіка підприємства: посіб. / Т.В. Кузнецова, О.М. Гарнага, О.Ю. Лесняк, В.Д. Шебуня. Рівне: НУВГП. 2013. 315 с. URL: <http://ep3.nuwm.edu.ua/id/eprint/6165>.
  28. Економічна теорія: Політекономія: підручник / за ред. В.Д.Базилевича; Київ. нац. ун –т ім. Т.Шевченка. 9-те вид., доп. К.: Знання. 2014. 710 с.
  29. Мочерний С.В., Устенко О.А. Основи економічної теорії: навч. посібник. 4-те вид., стер. К.: Академія. 2016. 502 с. 15.

Додаткова література

30. Гнатенко І., Рубежанська В. Національний ринок праці: ключові аспекти державного регулювання: монографія. Харків:СГ НТМ «Новий курс». 2019. 248 с.
31. Попова В.Д. Стратегічний аналіз: навчальний посібник / В.Д. Попова, Л.Ф. Маценко. Чернівці: ЧНУ. 2018. 157 с.
32. Афанасьєв М.В., Плоха О.Б. Економіка підприємства: підручник. К.: Ліра-К. 2013. 664 с.
33. Бойчик І.М. Економіка підприємства: підручник. К.: Кондор. 2016. 378 с.
34. Національна економіка: навч. посіб. / за заг. ред. О.В. Носової. К.: Центр учбової літератури. 2015. 512 с.
35. Основи економічної теорії : навч. посіб. / Т. Ф. Ларіна, Н. В. Павленко, В. Ю. Прокопенко та ін.; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ФОРМ В.П. Тарасенко. 2015. 310 с.
36. Основи ринкової економіки та підприємництва для студ. вищих навч. закладів / Бобров Я. В. Сафонова Є.В. Київ. 2017. ВД «Персонал», 346 с.
37. Федоренко В.Г., Руженський М.М., Палиця С.В., Пінчук Ю.Б. Основи економічної теорії: навч. посіб. – 2-е вид. перероб. і доп. Київ. Алерта. 2012. 312 с.

Дедлайни та перескладання

Якщо студент не з'явився на засідання атестаційної комісії з поважної причини, що підтверджується відповідними документами, йому може бути встановлена інша дата складання екзамену під час роботи атестаційної комісії. Позачергове засідання атестаційної комісії може бути скликане за наказом ректора в особливих випадках за наявності відповідних підстав. Повторне складання (перескладання) атестаційного екзамену з метою підвищення оцінки не дозволяється. Оголошення стосовно дедлайнів здачі та перездачі оприлюднюються на сторінці MOODLE.

Неформальна та інформальна освіта

Для підготовки до атестаційного екзамену можна використовувати онлайн-курси таких платформ Prometheus, Coursera, edEx, edEra, FutureLearn тощо.

Правила академічної доброчесності

Здобувач вищої освіти виконуючи різні види роботи повинен дотримуватись академічної доброчесності.
 Закон України «Про освіту». Стаття 42. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
 Закон України «Про вищу освіту». Стаття 1. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
 Кодекс честі студентів НУВГ. URL: <http://ep3.nuwm.edu.ua/4917/>.
 Кодекс честі наукових, науково-педагогічних, педагогічних працівників Національного університету водного господарства та природокористування. URL: <https://nuwm.edu.ua/strukturmipidrozdzili/zapobighannja-korupciji/dokumenty>.
 Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті водного господарства та природокористування. URL: <http://ep3.nuwm.edu.ua/4088/>.
 Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти. URL: <https://cutt.ly/OLbdntR>
 Якість освіти. НУВГП. URL: <https://nuwm.edu.ua/sp>
 В аудиторії здобувачі не допускаються до списування та обману – за порушення принципів академічної доброчесності можуть накладатися санкції. Правила поведінки здобувачів вищої освіти під час семестрового поточного та підсумкового контролів в НУВГП <https://exam.nuwm.edu.ua/?redirect=0>

Оновлення

Зміст даного освітнього компонента планується переглядати та у разі потреби оновлювати щорічно, враховуючи зміни у законодавстві України, наукових досягнень у

галузі економіки та управління персоналом, сучасних практик забезпечення принципів доброчесності.

Академічна мобільність, інтернаціоналізація

В НУВГП розроблені процедури для реалізації права здобувачам на академічну мобільність:

1. Положення про академічну мобільність учасників освітнього процесу Національного університету водного господарства та природокористування. URL: <http://ep3.nuwm.edu.ua/4398/>
2. Порядок перезарахування результатів навчання за програмами академічної мобільності в Національному університеті водного господарства та природокористування. URL: <http://ep3.nuwm.edu.ua/19458/>.
3. Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.08. 2015 р. №579. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/579-2015-%D0%BF#n8>.

Здобувачі можуть отримати доступ до таких міжнародних інформаційних ресурсів:

1. електронні бібліотеки: <http://lib.nuwm.edu.ua/index.php/korisni-posilannya/elektronbiblioteki>
2. Як знайти статтю у Scopus: <http://lib.nuwm.edu.ua/index.php/biblioteka/novini/item/506-vdopomohu-avtoram>
3. База періодичних видань: <https://www.scimagoir.com/>
4. Можливості доступу до електронних ресурсів та сервісів: <http://lib.nuwm.edu.ua/index.php/biblioteka/novini/item/516-mozhlyvosti-dostupu-do-resursiv-i-servisiv>

Гарант освітньо-професійної програми

*Юрчик Г.М., кандидат економічних наук,
доцент кафедри трудових ресурсів і
підприємництва*

Автор
Доцент

Галина ЮРЧИК

Затверджено

Проректор з науково-педагогічної та
навчальної роботи

Валерій СОРОКА

документ підписаний КЕП
Номер документа СИЛ №918 від [sDateTime_SignWriteAgree_Last]
Підписувач Сорока Валерій Степанович
Підписувач (дані КЕП): [oSignECP.sSigner_Sert]
Сертифікат 58E2D9E7F900307B0400000807E2D0054327D00